

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa, Complectens Omnia Morum Præcepta, Et Principia Decisionis Omnium Conscientiæ Casuum, Suis Quæque Momentis Stabilita

Ad usum Parochorum, & Confessariorum

Continens Tractatus de Conscientia, de Legibus, de Peccatis, de Virtutibus
Theologicis, de Religione, & Beneficiis. Adjunctis in hac editione
Propositionibus ad hanc usque proscriptis

Antoine, Paul-Gabriel

Ingolstadii, 1734

VD18 90392140

Cap. V. De Correctione Fraternâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40986

sufficientes largiatur : quia id censetur pertinere ad debitam uxoris sustentationem, quam præstare vir tenetur, nec circa eas est rationabiliter invitus. Tutores verò, & Curatores possunt juxta multos facere modicas eleemosynas ex bonis, quæ administrant : quia pertinet ad rectam bonorum administrationem, ut aliquid ex eis erogetur in eleemosynam, & hoc cedit in bonum Pupilli, ac Minoris, qui consentire debent. Item Minor, & Pupillus possunt facere eas, quas alii ejusdem conditionis, & facultatis facere solent, saltem si Tutor, aut Curator nullas ex eorum bonis faciant: quia Tutor, vel Curator consentire debet; & in hoc differunt à Filiis familias, quòd habeant Dominium bonorum: non tamen majores facere possunt, cum non habeant liberam bonorum suorum administrationem.

CAPUT. V.

De Correctione Fraternali.

NOTA. Correctio, seu correptio fraternalis est admonitio, qua quis proximum ex Charitate conatur revocare à peccato. Hinc differt i. A correptione judiciali, quæ fit auctoritate publica, & ad castigationem delinquentis ob bonum commune potius ordinatur, quam

pa

ad ejus emendationem, estque actus justitiæ vindicativæ. 2. A paterna, qua Superior cum auctoritate absque forma judicii corripit delinquentem, ad eum emendandum, & ad tollendum scandalum: nam hæc supponit specialem ad id auctoritatem in faciente, nec solum ad bonum delinquentis, sed etiam ad bonum commune ordinatur.

Q. 1. *An extat præceptum correctionis paternæ, & quos, ac quando obligat?*

Resp. I. Extat tale præceptum. Constat i. Eccli. 19. *Corripe proximum, ne forte iteret.* Ex 2. ad Theff. 3. *Corripe proximum, ne forte iteret.* Ex 2. ad Theff. 3. *Corripite ut fratrem* & Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, vade, & corripe eum.* Quod de omni peccato intelligendum est: ibi enim species ponitur pro genere, nam ratio, cur Christus præcipit corrigere peccantem contra nos, est, quia vitam animæ peccando perdidit, ut docet S. August. & patet ex his verbis: *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum.* Imò multi Patres per *in te* intelligunt *coram te*. 2. ex c. 13. *de Judic. &c. Facientis dist. 86. & ex Patrum ac Doctorum consensu* 3. Quia Lex Charitatis obligat ad subveniendum miseriæ proximi, præsertim gravi. Maxima autem miseria est peccatum; & proxi-

mus est in necessitate spirituali saltem aliquali, ob quam indiget correctione, quatenus sine ea peccatum vitare, aut ab eo resurgere non potest, nisi difficulter, ob peccati nempe illecebras, & determinationem pravae suae voluntatis, vel ob ignorantiam, aut inadvertentiam vincibilem. Unde correctio fraterna est moraliter necessaria, quod sufficit, ut sit in praecepto, quando fructus ex ea speratur.

Resp. II. Hoc praeceptum obligat sub mortali ad corrigendum proximum, de quavis culpa mortali non emendata, quae est gravissimum malum: nam materia gravis est.

Juxta Cajet. Valent. Layman, & alios, obligat etiam per se loquendo ad eum corripiendum de veniali: nam Charitas exigit, ut quodvis proximi malum, quantumvis in suo genere exiguum, impediamus, vel tollamus, saltem cum facillimè, & sine ullo incommodo nostro possumus: sicut obligat, ut nullum malum quantumvis leve ei inferamus. Sed haec obligatio est solum sub veniali, ob parvitatem materiae; nisi sit periculum morale, ne ex venialibus sequatur mortale, vel grave scandalum, vel magnum damnum spirituale Ordini religioso. Quare ex consensu Doctorum Superiores Religiosorum tenentur sub mortali impedire, & corrigere culpas veniales, per quas notabiliter laeditur religiosae disciplinae

plinæ vigor: quia notabilis jactura disciplinæ, etiam per defectus leves, est grave malum religionis, quod Superior tenetur ex officio avertere, & tollere.

Dixi, *per se loquendo*; nam sæpe non est obligatio respectu venialis; eo quod sapius talis correptio potius obesset, quam prodesset, præsertim sæcularibus; nisi fiat erga aliquem perfectionis suæ studiosum, aut valde familiarem, aut ab eo, qui ratione officii peculiarem curam gerere debet proximi.

Resp. III. Hoc præceptum obligat omnes, & singulos, etiam æquales, inferiores, Laicos, peccatores, quando utiliter corripere possunt sine suo gravi damno. *Ita commun.* cum S. Th. 2. 2. q. 33. a. 4. Prob. 1. ex Mat. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum.* Quod dirigitur ad eum omnem, qui proximi peccatum novit. Et ex Eccli. 17. *Mandavit unicuique de proximo suo, adjuvando scilicet in omnibus necessitatibus tum corporalibus, tum maxime spiritualibus.* 2. Ex cap. Tam. 24. q. 3. *Tam Sacerdotes, quam reliqui fideles omnes summam curam habere debent de his, qui pereunt: quatenus eorum redargutione, aut corrigantur à peccatis, aut si incorrigibiles apparuerint, ab Ecclesia separentur.* Et ex cap. 12. de Hæret. ubi Innoc. III. ait: *Cum aliud sit fratrem peccantem occultè corripere, quod quisque tene-*

tur efficere secundum Regulam Evangelicam. 3. Quia hæc obligatio oritur ex Charitate, & misericordiâ, quæ sicut ad eleemolynam corporalem, sic etiam ad spiritualem obligat omnes, qui possunt illam facere. Unde etiam subditus tenetur corrigere Superiorem: nam præceptum correctionis fraternæ obligat ad subveniendum per correctionem omni proximo in miseria spirituali constituto; nec ad hoc requiritur jurisdictio, sed sufficit conjunctio Charitatis, quæ cæteris paribus debet esse major erga Superiores, qui etiam sæpe magis indigent, cum in majoribus obligationibus, & periculis versentur, ut notat Suarez. Debent tamen corrigi seorsim, & magis obsecrando, quam arguendo, juxta illud. 1. Ad Tim. 5. *Seniorem ne increpaveris, sed obsecra ut Patrem.* Nisi ex ejus peccato periculum gravis scandali vel Fidei immineret: tunc enim publice corripendus esset Superior ad tollendum scandalum.

Porro Superiores, ut parentes, Domini, Pastores, Prælati ad corrigendos subditos magis obligantur tum ex Charitate; nam Charitatis Ordo id postulat, & sunt magis idonei: tum etiam ex justitia ratione officii; unde illud. 1. Ad Timot. 5. *Si quis suorum... curam non habet, est infideli deterior.* Hinc eorum obligatio ad plures actus se extendit: nam tenentur de eorum

rum peccatis inquirere, ut illa corrigant, & eorum bonum spirituale promovere, quantum possunt. Debent enim ipsi per-
vigilare, quasi rationem pro animabus
eorum reddituri, ex ad Heb. 13. Imò de-
bent punire suos subditos, etiamsi nulla sit
spes emendationis, ut scandalum tollatur,
& alii deterreantur, & sic bono communi
provideatur.

Resp. IV. Ut hoc præceptum obliget, *ex
communi* sent. requiruntur sequentia.

1. Ut proximus prudenter judicetur
peccasse, vel esse in proximo periculo pec-
candi: alioqui temeraria esset correctio,
vel monitio: at nullus actus temerarius
præceptus est. Porro nemo inquirere te-
netur, nisi Superior. Sed ut Superior te-
neatur inquirere, sufficit suspicio, vel du-
bia cognitio. *Ita commun.* quia cum te-
neatur ex officio vigilare super gregem
suum, etiam tenetur occurrere malis du-
biis.

2. Ut sit periculum, ne relabatur, vel
permaneat in peccato, & ut putetur non
aliter facile emendandus: alioquin non ef-
set indigentia spiritulis, ideòque nec locus
eleemosynæ spirituali. Præceptum autem
subveniendi proximo non obligat, nisi in
ejus necessitate, seu indigentia.

3. Ut sit probabilis spes emendationis,
ex Prov. 9. *Noli arguere derisorem:* nam
desperato fine nemo tenetur ad medium
in-

inutile; & correctio non est præcepta, nisi prout conducit ad emendationem proximi, quæ est ejus finis intrinsecus. Et verò tunc correctio esset imprudens: nemo autem obligari potest ad actum imprudentem. ita S. Thom. 2. 2. q. a. 6. ibi. *Duplex est correctio delinquentis. Una quidem pertinens ad Prelatos, quæ ordinatur ad bonum commune, & habet vim coactivam. Et talis correctio non est dimittenda, propter turbationem ejus, qui corripitur, tum quia si propria sponte emendari non velit, cogendus est per pœnas, ut peccare desistat; tum etiam quia, si incorrigibilis sit, per hoc providetur bono communi, dum servatur ordo justitiæ, & unius exemplo alii deterrentur...* Alia est correctio Fraternalis, cujus finis est emendatio delinquentis, non habens coactionem, sed simplicem admonitionem: & ideo, ubi probabiliter æstimatur, quòd peccator admonitionem non recipiat, sed ad pejora labatur, est ab hujusmodi correctione desistendum: quia ea, quæ sunt ad finem, debent regulari secundum quod exigit ratio finis.

Excipe, nisi redargutio necessaria, vel utilis sit ad honori Dei, vel famæ proximi consulendum, aut scandalum aliorum impediendum, ut, cum quis blasphemias, vel errores profert, aut detrahit proximo. Tum enim fieri debet correctio, etiamsi
nulla

nulla sit spes emendationis delinquentis, ne tacendo videaris approbare malum: & quia teneris injuriam Dei, & grave malum proximi impedire, cum potes. At tunc non erit strictè correctio Fraternalis peccantis, sed alius actus Charitatis Deo, vel alteri proximo debitus.

Porro non est omittenda correctio propter aliquam tristitiam delinquentis, vel etiam iram cum aliqua levi culpa, si tandem speretur emendatio: quia hæc per accidens sequuntur, & ad impediendum majus malum permitti possunt. Item correctio fieri debet, si decursu temporis, licet non statim, fructus speretur.

4. Ut non adsit alter magis idoneus, vel dignitate, aut ætate Superior, qui commodius possit & velit corrigere: nam tunc peccans non indiget tua correctione: quòd si ille tertius aptior nolit, teneris perinde, ac si tu unus esses, qui posses corrigere: nam tunc tua correctione peccans indiget.

5. Ut opportuno tempore fiat, quando scilicet fructus probabiliter sperari potest: nam aliàs non prodesset, sed potius obesset. Præterea (ait S. Thom. q. 33. a. 2.) *Actus virtutum non quolibet modo fieri debent, sed observatis debitis circumstantiis, quæ requiruntur ad hoc, quòd sit actus virtuosus, ut scilicet fiat, ubi debet, & quando debet, & secundum quod debet.*

Quæ

Quare non semper facienda est statim, atque peccatum cognitum est.

Sed quid si dubitetur, sitne profutura correctio?

Resp. Si de fructu dubites, & simul certò scias obfuturam non esse, teneris corrigere: quia sicut in morbo corporali, ita & in spiritali remedium, quod non est obfuturum, adhiberi debet in dubio, an sit profuturum, si nullum certius adsit. Et quia adest materia correctionis, & fieri potest, ut obtineatur ejus finis. Si verò dubites non modò, sitne profutura correctio, sed etiam num sit nocitura, eam omittere debes: quia cum correctio ad emendationem ordinetur, fieri non debet, cum æquè imminet peccatum proximi, ac ejus emendatio. Excipe, nisi aliqui moriturus esset in mortali: nam tunc, etiam in dubio de peccato mortali, ipse admonendus esset, ne proximus damnetur in æternum.

Q. 2. An corripendus est, qui peccat ex ignorantia?

Resp. Corrigendus est, & docendus. 1. Si ignorantia sit culpabilis: quia est ingravi miseria spiritali, cum hæc ignorantia sit peccatum, nec excuset à peccato. 2. Si malè agat ex ignorantia invincibili juris naturalis, vel etiam positivi humani, quando

do fructus speratur: quia talis ignorantia est magnum quoddam proximi malum, ac miseria, & varia incommoda afferre potest, ut scandalum, habitum pravum, &c. Imò & periculum postea peccandi formaliter; nam sæpe contingit, ignorantiam fieri vincibilem ex invincibili, ideòque non amplius excusare à culpa. Præterea id exigit studium ac reverentia legis, cujus violatio facilè impediri potest. Et multò magis, si ex illa ignorantia oriatur scandalum, vel irreverentia Dei aut Religionis, aut damnum tertii, ut si quis rem alienam bona fide retineret. 3. Si sit invincibilis ignorantia medii necessarij ad salutem; quia talis ignorantia conjuncta est cum evidenti periculo damnationis.

Q. 3. Quis ordo Correctionis Fraternelæ servandus est?

Resp. Per se loquendo servari debet, juxta omnes, ordo à Christo præscriptus, scilicet ut proximus corrigatur primùm secretò, deinde coram uno, aut duobus alijs, si Secreta monitio non profuerit: tum verò res ad Prælatum Ecclesiæ, seu Superiorem deferatur. Matth. 18. *Corripe eum inter te & ipsum solum... si te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos... quòd si non audierit eos, dic Ecclesiæ.* Quia hic ordo est præcepti tum positivij; nam

nam hæc verba *adhibe, dic*, tam præceptum sonant, quàm illud, *corripe*. & Christus eodem tenore verborum substantiam præcepti, & ordinem in ejus executione servandum statuit: tum etiam naturalis, nam Lex naturalis præcipit, ut proximum corrigamus sine detrimento illius famæ, si fieri possit, vel certè cum minimo, quod sufficiat ad correctionem, si sine aliquo fieri nequeat correctio. Neque enim licet proximi famam lædere sine necessitate. Igitur si sufficit secreta monitio, non licet adhibere testes: si unus testis sufficit, non licet adhibere plures, si testes non sufficiunt, deferendum est peccatum ad Superiorem, qui pro suâ auctoritate compescere poterit peccatum, quod neque tu, neque testes coercere potuistis.

Dixi, *per se loquendo*. Nam cum præceptum hoc sit affirmativum, non obligat pro omni tempore, sed quando Charitas, & recta ratio dicat. Unde hi casus ab omnibus excipiuntur, in quibus peccatum proximi statim deferendum est Superiori.

1. Quando peccatum proximi est ita publicum, ut non censeatur infamari per denuntiationem factam immediatè Superiori: nam tunc cessat ratio servandi famam; & tunc non solum emendatio fratris, sed etiam reparatio scandali per punitionem procuranda est. Ita S. Thom. in 4. dist. 19. q. 1. a. 3. ad 2. addens; *Si au-*

tem nondum in publicum devenit, sed est in via deveniendi, tunc etiam denuntiandum est, ut scandalo futuro occurratur.

2. Quando peccatum, etsi occultum, cedit in damnum communitatis, ut proditio, hæresis, quæ ut cancer serpit, falsificatio monetæ, veneficium, &c. Et non constat impeditum iri per secretam monitionem: nam bonum commune præferendum est privato, & illi sufficienter providendum, etiam cum infamia nocentis. Item si peccatum cedat in grave damnum tertii privati, ut si quis furtum grave, vel necem alterius machinetur, ad turpia sollicitet, &c. Nisi constet hoc malum impeditum iri per secretam monitionem, ex cap. 4. *de Furt.* quia, secundum ordinem Charitatis, præferri debet innocens nocenti voluntariè lædenti.

3. Quando prudenter judicatur non pro futura tua monitio, nec aliorum inferiorum: nam tunc duo priores actus essent inutiles, & proximus tunc eget correptione Superioris ut Patris, cui tunc revelatur ut singulari personæ, quæ magis potest prodesse, quàm alii. S. Thom. q. 33. a. 8 & Charitas exigit, ut bonum spirituale præferatur famæ.

4. Si alter satisfactionem tibi debitam deneget, tunc potes illam petere à Superiore: quia jure tuo uteris.

5. Quando proximus cessit jus, quod

Tom. I.

Gg

habet

habet. ne defectus, & peccata denuntientur Superiori, non præmissa monitione secreta, ut fit in nostra Societate; nam quisque potest juri, ac favori suo renunciare, cap. 6. *de Privileg.* nisi id vergat in aliorum damnum. Ordo autem correptionis fraternæ in peccantis favorem constitutus est, & fundatur in jure famæ, cujus quisque dominus est. Porro non licet delictum grave subditi perfectè emendatum sine relapsûs periculo deferre Superiori; quia sine causa subditus apud Superiorem infamaretur.

Ex dictis sequitur eum peccare mortaliter 1. Qui ex timore, ne proximus offendatur, & ne inde aliquod leve damnum patiatur, omittit in re gravi correctionem, quam putat profuturam. 2. Qui sine justa causa non servat Ordinem à Christo præscriptum. 3. Qui corripit, vel denunciatur non ex Charitate, ut proximus emendetur, sed ex odio gravi, ut confundatur, ac deprimatur.

CAPUT VI.

De peccatis Charitati specialiter oppositis.

NOTA. Licet omnia peccata Charitati generaliter adversentur, & ideo quodvis mortale ejus habitum destruat.